

Pirmas skyrius

– Ši rašysena tragiška.

Girdžiu žodžius, bet atrodo, kad jie sklinda iš toli. Tarsi šaukiami per sieną. Toliau spoksau į popieriaus lapą. Galiu perskaityti, kas jame parašyta. Suprasti kiekvieną žodį net per viską suliejančias ašaras. Jaučiu, kad visi klasėje į mane žiūri. Mano geriausia draugė. Jos naujoji draugė. Naujokė. Kai kurie berniukai juokiasi.

Žiūriu į savo rašinį. Staiga jis dingsta.

Mokytoja Merfi pastvėrė lapą nuo mano suolo ir darbar drasko. Plėšiamo popieriaus garsas perdėtai stiprus. Aidi man ausyse. Mano sukurtos istorijos veikėjai maldauja mokytoją liautis, bet ji nesiliauja. Mokytoja suglamžo skutelius ir meta į klasės šiukšliadėžę. Nepataiko. Mano istorijos skiautės pabyra ant šiurkštaus kilimo.

– Daugiau NIEKAD nerašyk taip atmestinai, – šaukia mokytoja. Gal ir nešaukia, bet man taip atrodo. – Adelina, ar girdėjai, ką sakiau? – Man labiau patinka būti

vadinamai Ade. – Niekada. Tavo amžiaus mergaitė privalo daug gražiau rašyti, o tu keverzoji lyg mažvaikis.

Norėčiau, kad čia būtų mano sesuo. Kydė visada aiškiai išdėsto dalykus, kurių aš nemoku suvaldyti ar sau paaiškinti. Sesuo susigaušo. Suvokia.

– Atsakyk, ar supratai?

Mokytojos šūksniai tokie garsūs, o akimirkos po jų tokios tylios. Virpėdama linkteliu. Nors nesuprantu. Tik žinau, kad turiu linktelėti.

Mokytoja daugiau nieko nesako. Palieka mane ir nu-eina į klasės priekį. Jaučiu, kad naujokė nenuleidžia nuo manęs akių, o mano draugė Džena kažin ką šnabžda savo naujai bičiulei Emilei.

Šiais metais mus turėjo mokyti mokytoja Brait, trumpai su ja susipažinome prieš vasaros atostogas. Prie savo vardo ant lentos ji būtų nupiešusi besišypsančią saulutę, o nervinantis palaikytų už rankos. Bet ponia Brait susirgo ir jos kolegė Merfi ėmėsi mokyti mūsų klasę.

Maniau, kad naujieji mokslo metai bus geresni. Kad man labiau seksis.

Išsitraukiu savo kišeninį tezaurą. Tai Kydės kalėdinė dovana. Sesuo žino, kad labai mėgstu vartoti įvairius žodžius, ir mudvi juokėmės, nes žodis „tezauras“ skamba kaip dinozauras. Norėdama nurimti ir atsigauti po

mokytojos šūksnių ir rašinio suplėšymo, imu skaitinėti įvairius žodžių junginius.

Randu vieną žodį, kuris man patinka. Sumenkęs.

*

Tokiomis dienomis kaip ši pietų pertrauką leidžiu bibliotekoje. Jaučiu, kad kiti vaikai klasėje stebi mane, kai garsiai čirškiant mokyklos skambučiui pastumiame po stalais kėdes ir išeiname iš klasės. Nuo stiprių garsų man ima svaigti galva, tarsi kas gręžtų jautrų nervą. Eidama koridoriais, stengiuosi kvėpuoti ramiai ir žiūrėti į priekį. Mokiniai labai garsiai kalbasi su šalia stovinčiais draugais. Jie nesilaiko atstumo, stumdosi ir triukšmauja, nuo to man kaista sprandas ir daužosi širdis.

Galiausiai prieinu biblioteką, kurioje tvyro ramybė. Ir tiek daug vietos. Vienas langas atidarytas, kad įeitų tyro oro. Bibliotekoje neleidžiama garsiai kalbėti. O visos knygos surūšiuotos, sužymėtos ir stovi savo vietose.

Ponas Alisonas sėdi prie stalo.

– Ade!

Bibliotekininko plaukai tamsūs ir garbanoti, jis nešioja didelius akinius ir yra aukštas bei liesas. Ponas Alisonas

dėvi senus megztinius. Pasinaudojusi savo tezauru pavadinčiau poną Alisoną palankiu.

Bet man patinka tiesiog sakyti, kad bibliotekininkas mielas. Nes jis toks yra. Man labai svarbūs vaizdai. Viską matau ypatingais vaizdiniais, o žmonėms pavartojus žodį „mielas“ aš prisimenu poną Alisoną.

– Turiu tau šį tą!

Man patinka, kad bibliotekininkas niekada neužduoda nuobodžių klausimų. Jis nekamantinėja, kaip praleidau atostogas ar kaip sekasi mano seserims. Ponas Alisonas iš karto pradeda kalbėti apie knygas.

– Štai, imk.

Bibliotekininkas prieina prie vieno iš skaitytojams skirtų stalų ir padeda priešais mane didelę knygą kietais viršeliais. Jaučiu, kad išnyksta visi ankstesni bjaurūs jausmai.

– Rykliai!

Tučiuojau atverčiu knygą ir perbraukiu per pirmą blizgantį jos puslapį. Praeitais mokslo metais papasakojau ponui Alisonui, kad man patinka rykliai. Kad man jie įdomiausi, net įdomesni už senovės egiptiečius ar dinosaurus.

Bibliotekininkas nepamiršo.

– Tai lyg enciklopedija, – sako jis, kai atsisėdu su

knyga. – Enciklopedija – tai knyga, suteikianti daugybę žinių apie kurį nors dalyką ar mokslo sritį. Ši apie ryklius.

Linkteliu iš jaudulio truputį svaigstančia galva.

– Nors įtariu, kad jau žinai viską, kas čia parašyta, – sako bibliotekininkas ir nusijuokia, iš to suprantu, kad jis pajuokavo.

– Rykliai neturi kaulų, – sakau braukdama per žydrojo ryklio nuotrauką. – Bet turi šešias jusles. Ne penkias. Rykliai gali lyg ir pajusti aplinkoje elektrą. Gyvybės elektrą! Be to, jie užuodžia kraują už daugelio kilometrų.

Kartais juslės ryklius visiškai užvaldo. Labai garsu, ryšku, visko per daug.

Atverčiu kitą puslapį ir išvystu didelę nuotrauką – atsispyrėlis Grenlandijos ryklis vienišas plaukia lediniame vandenyje.

– Žmonės nesupranta ryklių, – paliečiu nuotraukoje ryklio peleką. – Nekenčia jų. Daugybė žmonių. Jie bijo ryklių ir nieko apie juos neišmano. Todėl bando jiems pakenkti.

Ponas Alisonas kurį laiką nieko nesako, o aš skaitau pirmą puslapį.

– Ade, gali pasiimti knygą namo, kuriam nori laikui.

Pažvelgiu į bibliotekininką. Jis šypsosi, bet jo akys ne-dera prie lūpų.

– Ačiū!

Pasistengiu sudėti į balsą visą mane apėmusį džiaugsmą, kad ponas Alisonas suprastų, jog iš tiesų esu jam dėkinga. Bibliotekininkas grįžta prie savo stalo, o aš įsigilinu į knygą. Skaitymas yra labiausiai raminanti veikla išėjus iš perdėm triukšmingos ir nemalonios klasės. Galiu neskubėti. Čia niekas manęs neskubins ir ant manęs nerėks. Žodžiai laikosi taisyklių. Nuotraukos ryškios ir gyvos. Tačiau jos neslegia manęs.

Kai vakare bandau užmigti, mėgstu įsivaizduoti, kad neriu po šaltomis vandenyno bangomis ir plaukiu su rykliu. Mudu tyrinėjame nuskendusią laivų nuolaužas, povandenes olas ir koralų rifus. Visas spalvas plačiose erdvėse. Jokių susibūrimų, stumdymosi ar šnekų. Arba negriebčiau ryklio už nugaros peleko. Mudu tik plauktume greta.

Ir netartume nė žodžio. Tik būtume.

Antras skyrius

Dieną man labiausiai prailgsta laukti sesers.

Kai grįžtu iš mokyklos namo, tėtis jau ruošia valgį. Šiandien pirmadienis, todėl vakarienei bus makaronai. Mėgstu, kai jie patiekiami paprastai. Jei padažo per daug, man ima atrodyti, kad liežuvis skęsta, todėl tėtis paruošia balto padažo man, o kitiems šeimos nariams, tai yra sau, dviem mano vyresnėms seserims ir mamai, jei ji ne darbe, pagamina kitokio.

– Ade, arbata beveik paruošta.

Tėtis žino, kad manęs nereikia iš karto klausinėti. Kad būtina duoti laiko nurimti. Taip sako Kydė, ji pirma tai paaiškino man, o paskui tėčiui. Nuo tada pasidarė lengviau.

Padedu dengti stalą, mėtome spagečius į lubas, žiūrėdami, ar prilips. Vienas siūlas nukrenta ir tėtis sugauna jį burna. Jis juokiasi ir kramto makaroną, o tada sušunka aukštyn Ninai, kad šioji liautųsi kalbėti į kamerą ir liputų žemyn vakarieniauti. Tėtis neišgirsta, kaip per grindis

brūkšteli Ninos kėdė, sudūzgia susitraukiantis kameros objektyvas ir nuolankiai trakšteli užsidarančios kambario durys.

Bet aš girdžiu.

Nina yra mano vyriausia sesuo, ji visada namie ir nuolat kažko nori. Nelabai nutuokiu, ko. Gal kito namo ar tobulesnio gyvenimo. Tokio, kokį ji apsimeta turinti savo filmukuose. Rožinio ir auksinio, dailaus ir tvarkingo gyvenimo.

Ninos plaukai kaštoniniai, bet nudažyti šviesiai, sesuo įsivėrusi patogius auskarus. Ji segi languotus sijonus ir dėvi megztukus aukštu kaklu. Ninos kambaryje ant aukšto trikojo stovi kamera ir išpūdingi prožektoriai. Priešais kamerą Nina dešimtims tūkstančių žmonių pasakoja apie drabužius ir makiažą. Savo įrašuose sesuo šypsosi taip, kaip niekada nemačiau jos šypsantis ne prieš objektyvą.

– Apie ką šiandien?

Tėtis užduoda įprastus ir vis pasikartojančius klausimus. Jis tai vadina „dėti pastangas“. Tėtis sako, kad svarbu leisti žmonėms pajusti, jog domiesi jų gyvenimu. Jei aš kuo nors susidomiu, noriu užduoti tam žmogui šimtus klausimų, ir jie niekada nesikartoja.

– Šiandien tik klausimai ir atsakymai, – sako Nina, užsukdama šaukšte truputį spagečių... Padažo, kuriuo ji

aptaško patiekalą, kvapas riečia man nosį. – Kai nustojau daryti pirkinių apžvalgas, žiūrovų sumažėjo.

Mama pasakė Ninai, kad kas mėnesį pirkti kalnus drabužių yra tikras švaistymas. Kilo aršus ginčas. Buvo trankomos durys, nuo to man ėmė virpėti rankos.

Nina atsistoja, nueina prie šaldytuvo, atidaro jį ir čiumpa butelį sulčių.

– Kur ji?

Jau supratau, kad apie Kydę Nina kalba ypatingu tonu. Jos balsas man regimas, dviejų skirtingų spalvų. Šviesios ir tamsios. Abi šios spalvos skirtos Kydei. Tik nenučiuoju, ką jos reiškia.

Nina nėra ta sesuo, kurios laukiu. Užtat Kydės laukiu.

Tėtis neatsako Ninai, bet aš žinau, kad sesuo klausė ne manęs, nes nežiūrėjo į mane. Užsuku ant šakutės truputį spagečių. Tam prireikia laiko.

– Kaip sekėsi mokykloje?

Jaučiu, kad Nina įrėmė žvilgsnį man į pečius. Todėl gūžteliu jais. Sesuo ateina ir atsėda su mumis prie stalo.

– Ade, uždaviau tau klausimą.

– Nina.

Tėtis švelniai jai priekaištuoja.

– Neprisimenu.

Aš nemeluoju, nors Nina mane tuo apkaltina. Išėjus iš mokyklos man pasidaro sunku viską sulipdyti į vieną. Per kelias dienas įvykiai susirikiuos į prisiminimą.

– Tavo atmintis puiki, – sako Nina, brūžuodama įrankiais per lėkštę taip, kad man pasidaro bloga. – Jei ji sako, kad neprisimena, vadinasi, kažkas negerai.

Dabar sesuo kalba su tėčiu.

– Ar tau patinka mokytoja?

Su mokytoja Merfi susiję vaizdai sušvytuoja man akyse. Vienas geltonas mokytojos dantis. Ilgi pirštų nagai.

– Ji tokia, kaip pasakojo Kydė.

Nina staiga padeda įrankius.

– Matai... tavo nuomonę nulemia Kydės pasakojimas. Ade, mokytoja Merfi mokė Kydę labai seniai. Praėjo vos viena savaitė, tu dar nespėjai pažinti mokytojos.

– Tai kodėl klausi?

Nesuprantu Ninos. Iš mūsų pokalbių ji tikisi dalykų, kurių aš nemoku jai duoti. Sesuo kalbasi su jos įrašus žiūrinciais žmonėmis taip, tarsi juos mylėtų. Kartais stebiu ją. Kai šeštadieniais lankydavau terapiją, psichologas išdėliodavo priešais mane nuotraukas. Įvairių žmonių skirtingais veidais nuotraukas. Skirtingomis veido išraiškomis, pataisytų mane psichologas. Bet tai skirtingi veidai. Psichologas prašydavo manęs pasakyti, ką tie žmonės jaučia, bet aš

niekada nenutuokdavau, kaip tai padaryti. Kaip suprasti, kaip sužinoti, kas iš tikrųjų vyksta.

Bet aš mokiausi ir man pradėjo sektis. Stebėjau Niną. Ji žiūrėdavo į kamerą ir plačiai šypsodavosi. Sesuo buvo laiminga, ji mylėjo žmones, kuriems kalbėjo. Bet jie buvo, jie yra tik nepažįstamieji. Veidai, kurių ji nė nemato. Aš jos sesuo, bet Nina atsuka į mane veidą, kurio išraiškos nesupratu.

Niekada nenutuokiu, ko Nina nori.

O tada išgirstu. Švelnų barbenimą į didelį virtuvės langą. Norėdama jį atidaryti pašoku iš vietos anksčiau, nei tėtis su Nina spėja ką nors pastebėti. Aš išgirdau, kaip dar prieš pabeldžiant krumpliai braukia per stiklą.

Grižo Kydė.

Sesuo įsiropščia į virtuvę pro langą. Apkabinu Kydę. Ji vienintelis žmogus, kurį kada nors apkabinu. Sesuo niekada nesuspaudžia manęs per stipriai, niekada neįsitempia. Kydė nesikvepina aštriais kvapalais, nuo kurių man riečia nosį, nuo sesers tik švelniai dvelkia muilu, primenančiu namus.

– Sveika, numylėtine.

Kydės balsas vienos gražios lydyto aukso spalvos.

Nusišypsau priglaudusi veidą jai prie šonkaulių. Sesuo neužduoda klausimų. Ji paleidžia mane iš glėbio, kai aš paleidžiu ją.